

LIETUVOS NEGALIOS ORGANIZACIJŲ FORUMAS

Kodas 125703071 | Žemaitės g. 21 (V a.), LT-03118 Vilnius

Tel.: +370 5 26 91309 | El. p.: info@lnf.lt

Puslapis internete: www.lnf.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr. 1327

2025 m. kovo 7 d.

Kopija:

Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijai prie LGKT

DĖL SU NEGALIA SUSIJUSIŲ ASPEKTŲ VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PLANE

Lietuvos negalios organizacijų forumas (toliau – LNF), kaip nacionaliniu mastu veikiančias žmonių su negalia organizacijas vienijanti skėtinė asociacija, reaguodama į Lietuvos Respublikos Vyriausybės derinimui pateikto Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano (toliau – Planas), teikia savo pastabas ir pasiūlymus dėl su negalia susijusių aspektų įtraukimo.

Dėkojame LR Vyriausybei ir ministerijoms, kurios įtraukė LNF į Plano rengimo procesą ir įsiklausė į siūlymus dėl negalios aspektų Vyriausybės programos įgyvendinimo plane. Ypač pozityviai vertiname:

- 7.4.8. veiklą „Sudaryti teisinės prielaidas tinkamai įgyvendinti Jungtinių Tautų Asmenų su negalia teisių konvencijos 12 straipsnio nuostatas, įpareigojančias visiems asmenims užtikrinti teisinį veiksnumą“ (TM, SADM, SAM) atsižvelgiant į LNF siūlymus įtraukti priemones, susijusias su veiksminga teisinio veiksnumo instituto reforma.
- 2.2.5 veikloje įtrauktą nuostatą dėl žmonių su negalia įtraukties darbo rinkoje skatinančių sprendimų įgyvendinimo (SADM).
- Asmenų su negalia tikslinės grupės įtraukimą Visuomenės pasirengimo visuotinei gynybai ir atsparumo grėsmėms stiprinimo veiklose (KAM).

Papildomai siūlome atsižvelgti ir įtraukti toliau išvardintas veiklas.

1. Tinkamo sąlygų pritaikymo principo taikymo reglamentavimas skirtingose taikymo srityse.

Remiantis Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių komiteto rekomendacijomis, siekiant įgyvendinti tinkamo sąlygų pritaikymo principą, svarbu suderinti jo reglamentavimą nacionalinėje teisėje su Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencija.

Kadangi tinkamo sąlygų pritaikymo principo taikymas yra sričiai specifiškas, svarbu, kad jo taikymo principai ir procedūros būtų įtvirtinti horizontaliai aktualiuose įstatymuose ir

poįstatyminiuose aktuose (pavyzdžiui, Švietimo, ypač aukštojo mokslo srityje, taip pat Sveikatos apsaugos, teisingumo ir kitose srityse).

Todėl siūlome įtraukti teisėkūros veiklą, kuri būtų orientuota į tinkamo sąlygų pritaikymo principo įtvirtinimą nacionaliniuose teisės aktuose, kurioje dalyvautų ŠMSM, SAM, TM ir SADM ir kitos institucijos pagal kompetenciją.

Lietuvos negalios organizacijų forumas šiuo metu rengia Tinkamo sąlygų pritaikymo principo taikymo gaires ir esame pasiruošę bendradarbiauti.

2. Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos (toliau – Konvencija) įgyvendinimo nepriklausomos stebėsenos tyrimų veiklos atnaujinimas (po sustabdymo 2023 metais)

JT Konvencijos tinkamam įgyvendinimui svarbu nuolatinė nepriklausoma stebėseną, paremta patikimais duomenimis ir kokybiškais tyrimais. Naujų tyrimų iniciavimas ypač svarbus dėl oficialių statistinių duomenų apie asmenis su negalia trūkumo. Daugelyje sričių nėra renkami patikimi duomenys apie žmonių su negalia situaciją, teisių užtikrinimą. Pavyzdžiui, nėra patikimų statistinių duomenų apie suaugusių asmenų su negalia mokymąsi visą gyvenimą, patiriamą smurtą ir kitus aspektus.

JT Konvencijos stebėsenos tyrimai iki 2023 metų buvo sistemingai vykdomi. Nuo 2017 m. iki 2023 m. juos koordinavo Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra (toliau – ANTA, buv. Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos). Tačiau **Aštuonioliktosios Vyriausybės kadencijoje nuo 2023 metų ši veikla nutraukta.**

Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijai prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, kuri vykdo nepriklausomos stebėsenos mechanizmo funkciją pagal Lygių galimybių įstatymą, LNF žiniomis, tokius tyrimus vykdyti užtektų papildomų 20 000 eur lėšų per metus. Šios lėšos užtikrintų kokybiškos ir tęstinės asmenų su negalia teisių stebėsenos pagal JT Konvenciją įgyvendinimą.

Dėkojame už bendradarbiavimą, esame pasiruošę prasmingai prisidėti prie Vyriausybės veiklų įgyvendinant asmenų su negalia teises ir įtrauktį į visuomenę.

LNF Prezidentė

Indrė Širvinskaitė